

Dette er den grønlandske oversættelse af Sven Thomsens artikel „Grønlandske brugers første 10 år“, som blev bragt i tidsskriftets nr. 7, 1974. Da artiklen må have særlig interesse for vore grønlandske læsere, har redaktionen valgt at bringe hele artiklen oversat, hvilket vil medføre, at der ikke bringes en grønlandsk artikel i næste nummer af tidsskriftet.

Kalâtdlit-nunâne brugsit ukiune sujugdlît kulit

agdlagtok: Sven Thomsen
nugterissok: Carl Christian Olsen

1974-ime Kalâtdlit-nunâne brugsfor-
eningit sujugdlît mardluk niuvertarfing-
mingnik angmaerkârnerânit ukiut kulí-
ngorput.

ukiune kuline ingerdlassune brugsfor-
eningit avdlat tatdlimat niuvertarfigtâr-
simáput, sulilo avdlat tatdlimat niuver-
tarfigtâratik.

1964-ime autdlartitserkârnerme pí-
sángatiginekardlunilo sokutiginekarsi-
makaok kanok ingerdlanekarumârner-
sok; niuvertarfingnik angmaerkârtut
táuko mardluk ássigíngitsorujugssuarnik
autdlarnersarsimangmata.

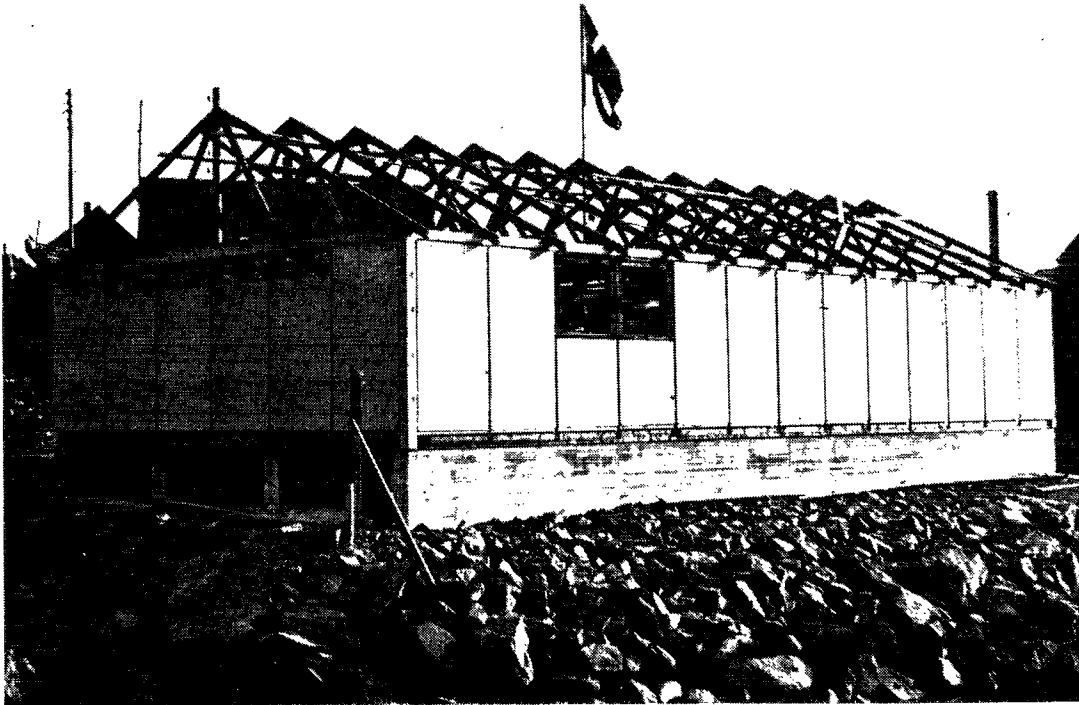
sujugdlersât.

Nanortalingme ukiut ardlagdlit pí-
rêrsautekarkârdlune KGH-p niuvertar-
fiutânik tigusissokarsimavok, brugsfor-
eningip KGH-p niuvertarfia átartorsi-
mavâ atortue ilángutdlugit sulissuilo
ilángutdlugit. niorkutigssat niuvertar-
fingmítldlutigdlo kuerssuarnítut brug-
senip akiligagssarsiaralugit pigssar-
siarai, taimailivdlunilo autdlartíner-
mine aningaussautilerujugssûnane. ti-

gorkâmerneranítde niuvertarfik nang-
minek tigôrkaiivdlune niuvertarfíngor-
tínekarpok ukiutdlo mardluk kângi-
ungmata nangminek niuvertarfiutitâ-
minut nûtdlune. sanatitsinerme aningau-
ssagssat nangminek aningaussautigissa-
nit inûtigssarsiuitekarnemilo ikiorsí-
ssarfingmit pigssarsiarinekarput. ukiune
sujugdlerne mardlungne isertitanit 1968-
ime niuvertarfik igfíorfingmik taperne-
karpok pekatigititdlugulo KGH-p ig-
fíorfítorkane matuvdlugo.

Nanortalingme brugsforeningimut sût
tamarmik okitsorsíorfíungitdlat aningau-
ssatigut sulissutigutdlo ajornartorsíute-
kartarmat. ilâne návferârtumik akiler-
suisitsinerme ajutôrnekarpok pekatigí-
fingmut aningaussajautaussumik.

tunissat igdlokarfingme ingerdlatatut-
dle avdlanisut ássigíngísitârsimáput. uki-
ume nautsorssuivfingme sujugdlerme
2,5 mill. kr.-t nalingínut tunissinekarpok
ukiutdlo kulingáne 6 mill. kr.-ngajang-
nut. ukiut ilâne dividende-me (avgor-
nersiane) 4 % avguáunekarsínausima-
vok ukiordlo atausek 1 %-ínak, ukiune

*Sukkertoppen, sommeren 1964. Rejsegilde på Brugsen Maniitsoq, første bygning.
Maniitsume aussame 1964. brugsen Maniitsoq-p niuvertarfiutáta sujugdliup atorkártivfigsiernerane.*

pinekartume angussausimassut maligdlugit.

1963-ime aprílime pekatigígíngmik pilersitsinekarmat 37-t ilaussortángorput, 1964-ime angmainerme 85-t ilaussortauvdlutik 1974-imilo ilaussortat igdlokarfingme inokutigít amerdlássusiátutdle 460-iuvdlutik. Nanortalingme ingerdlatsisimanek imáináungilak, tássame igdlokarfik āma nangminerssortunit piginilingnik niuvertarfekarmat.

Nanortalingme autdlartitsinigssamut piarērsarneq 1961-imile autdlarnernekarsimavok, taimane niuvertúsok Neergaard atautsimítitaliamik pilersitsisimangmat. pekatigígífiup sujuligtaissor-

kârâ ilíniartitsissok Efraim Lyberth ukiune sujugdlerne Otto Korneliussen pekatigalugo sujulerssuissune akutsissûvdluarsimavdlutik.

Maniitsume ukiune mardlugsungne sulekatigít pekatigígíngmik brugsforeningimik pilersitsiniarsimáput – pilersitsivdlutigdlo aprílime 1963-ime brugsen Maniitsoq pilersínekarmat.

pekatigígífik niuvertarfiutitârpok núvimparime 1964-ime igdlumik angíngit-súnguamik FDB-p sanatísimassânik pekatigígíngmutdlo átartortísimassânik. ukiut mardluk kângiungmata pekatigígífiup igdlo táuna FDB-mit pisiarâ nang-

mingnek aningaussautimingnik inûtigssarsîutinutdlo tûngassunik aningaussautekarfigmit atugkamingnik akilerdlugo.

tâssa KGH-p niuvertarfiutânik tigusingningnerûngilak. narcanîtdle autdlartînekarpok KGH-p niuvertarfigssuanut niutarfingnutdlo avdlanut unangmigdlerdllune. ukiume sujugdlerme niorkutigssat 1 mill. kr.-nik naligdlit tuninekarput kingornalo tunissat nalinge amerdliartuînardlutik mânalo 9 mill. kr.-uvdlutik.

tunissat amerdliartuînardlutlugit inigssailekisitsinekalermat niuvertarfigdlo angnikitsuînarmik agdlinekarsînaungmat kînutekartokarpok niuvertarfiliortigssamik angnerussumik. Manîtsumile igdluortiternerme pilerssârutit pîssutigalugit igdluortigssamik nâmagtumik angîssusilingmik akueritîngissak ajornakusôropok, aitsâtdle 1972-ime pekatigîgfik nangminek sanatitaminut angisûmut niuvertarfiutitâminut nûgsînângorpok.

ukiune ingerdlasimassune arfinek pingasune pekatigîgfiup 1 mill. kr.-t migssinge ilevkârsimavai sanatitamut nutâmut 4 mill. kr.-ngajangnik akilingmut autdlarkausiutitut atugagssat.

ilaussortat amerdlâssusiat autdlartitserkârnerme 85-inîit 800 migssâinut – igdlokarfingme inokutigît amerdlâssusiata 90 %-ianut – angnertuseriarsimavok.

Manîtsume arnat pekatigît brugsforeningip piarêrsarnerane autdlartînekarnanilo pekatauudluarsimakaut, taimâituardlutigdlume. Marie Heilmann Kristine Donadussen-ilo sujulerssuivdluarsimâput Marie Heilmann-ilo sule brugsforeningime sujuligtaissûvok.

Manîtsume brugsenime tupigusûtiginekartarpok KGH-p ukiune kingug-

dlerne aningaussarpagssuit atordlugit niuvertarfine nutarterdlugitdlo nugtersimangmagit, taimalo KGH-p 1973-ime nûvimparime nutarterinermine inersimavdlune brugsforeningip niuvertarfigtâminik atorkârtitsineranît ukiox kângiûtok. âle nautsorssûtiginekaraluartok nâlagauvfiup atûvfingme ilai soraerûkiartuâsagai avdlat tigusisînauleriartortitdlugit.

brugsforeningip piårtumik – 1970-ime nûvimparime – Kalâtdlit-nunânut ministerekarfik sanatitsiniarnerminik nalunaerfigisimavâ aperkutekarfigisimavdulgulo KGH-p niuvertarfê pivdlugit sût pilerssârutaunersut; pekatigititdlugo nalunaerutiginekarpok nâlagauvfiup aningaussat sipârsînaugai Manîtsume niorkutigssanik nalingînaussunik tuniniaiviusunik niuvertarfêrûkune.

Nûngme brugsen Nûk 1966-ime ukiup âipâta migssâne atautsimîtitalianit piarêrsarnekarêrdllune pilersînekarpok, aitsâtdle 1969-ime niuvertarfiutitârdllune. brugsforeningip KGH-p niuvertarfik nerissagssaerniarfia âtartorpâ sulisitsissartumitdlo nangminerssortumit kuerssuak atordlugo.

ukiumut âtartornerme 1974-ime KGH-mut akiligagssat 490.000 kr.-t migssiliûsavait, taimaingmat pekatigîgfingmut utertugssakangângilak.

KGH-p sule niuvertarfiutine atortugssanik, atissagssanik isigkatigutdlo atissagssanik niorkutigdlit pekutaerniarfînilo ingerdlatînarpai.

brugsforeningip tunissaisa nalinge ukiox sujugdlek 11 mill. kr.-ûput mâssâkutdlo 14 mill. kr.-uvdlutik.

pilersînekarnanane ilaussortat 125-

Godthåb, februar 1969. Formanden for Brugsen Nûk, Jørgen Chemnitz taler ved receptionen i anledning af overtagelsen af KGH's butik.

Nángme sîpruârime 1969. brugsen Nûk-p sujuligtaissua Jørgen Chemnitz KGH-p niuvertarfiutânik tigusi-nerme nagdliûtorsialârnerme okalugiartok.

úput mássákutdlo 1.350-inut kagfariar-simavdlutik, tássa igdlokarfingme ino-kutigît 65 %-îsa migssinge.

niuertarfik KGH-mit atornekartok autdlarkautânîtdle mikivatdlârsimavok, taimáitumigdlo pilerssârutiginekalersimavdlune nangminerissamik angineru-ssumigdlo niuertarfiutitârniarnigssak.

igdlokarfingme pilerssârusiausimassut avdlángortínekarnerat igdlokarfingmilo kitiussugssamik pilerssârutekarnerusimaga-luak píssutauvdlutik ukiorpâluit kângiungmata aitsât igdluliorfigssamik pekatiġfik pigssarsisimavok, mánalo tikitdlugo ima ingerdlatsitigerêrsimav-

dlune 1974-ime núvimparime niuertarfigtâgssak atulersugssatut nautsorssûtiginekardlune.

niuertarfigme KGH-mit atornekarsimassume taimâgdlât nerissagssanik tuniniainigssamut periarfigssakarpok, niuertarfigssuartâgssamile nautsorssûtiginekarpok atortugssanik, atissagssanik, isigkatigut atissagssanik pekutinigdlo tuniniaissarnigssak.

niorkutigssanik tuniagagssanik aula-jangîniarnerme brugsforeningip tungâningânît pingârtúvok KGH-p niuertarfisa igdlokarfingmîtut sivnerisa kanok pinekarumârnigssât pâsisimásavdlugo.

taimáitumik brugsforeningip piártumik, tássalo 1973-ime marsime, Kalátdlit-nunānut ministerexarfik sâgfigingníssutekarfigisimavâ, agdlagkamik ássilinerat KGH-mut nagsiutdlugo, niuvertarane niuvertarfigtâmik angmainiardlutik, pekatigitdlugo pekatigîgfiup pâsiniarsimavdlugo KGH-p niuvertarfisa igdlokarfingme sivnerútut kanok pinekarnigssât.

brugsen Nûk ukiut áipâtavigdlugo utarkerêraluardlune sule akíssutisimángilak.

K'akortume *brugsen K'akortok* 1967-ime autdlarnernekarok. tássane KGH-p niuvertarfianik tigusinialernek aulajangernialersínago misigssornekarsimavok nangminek niuvertarfiutigssamik piler-sitsisínaunek. misigssuinek kingunekarok igdlokarfingme kitiussugssatut piler-sârusiausimassume nangminek niuvertarfingmik júnime 1970-ime angmainekarmat.

brugsforeninge autdlartínermine ukiune mardlugsungne ajornartorsiutekar-simavok, nauk autdlartínerme ukiox sujugdlek 4 mill. kr.-t angungajagdlugit nalilingnik tunissigaluardlune.

sanatitsinek ilimagissamit akisunerungâtsiarok, niuvertarfiliap túngavigssiornerane ajornartorsiutit píssutauvdlutik. akîtsugkat taorsorsornerine ernianut agdlíssutaussut agdlisimáput sanatitsinerup nalâne, GTO-p akuerssissutekar-nigssâ taimalo inûtigssarsiutekarnerme taorsigagssarsiartarfingmit taorsigagssarsiagssanik tigusinigssak kinguartôr-mata.

K'akortume igdlokarfiup inuisa amerdlássusiat 1968-ime nautsorssûtiginekar-

simagaluartumit angnikíneruvok, taimanilo sanatitsinigssak pilerssârusiornekarmat, âma igdlugssanik niuvertarfiliorfiup erkâne sanaortornek kinguartínekarok. KGH-p niuvertarfitorkane nangminek tigôraivdlune niuvertarfingordlugo nutarterpâ nutámigdlo atissamerriarfingmik niuvertarfigtârdlune. tamáko tamarnik píput brugsforeningip angmángitsiarnerane, nauk KGH-p 1968-ime nalunaerutigisimagaluarâ niuvertarfingminik avdlángortitsinigssak agdlilerinigssardlo pilerssârutigíngikine.

brugsforeninge ukiune sujugdlerne mardlungne ingerdlatsinermine amigartôrutekarok iluagtitdlunilo atortit-siumassokaratdlartitdlugo, sôrdlo inûtigssarsiutekarnermut túngassutigut atorniarfingmit. ukiúme pingajuáne sisamānilo sâkortûmik tunissai sivnekar-tôrutailo kagfariarput, mássákutdlo tunissat 8 mill. kr.-ngajangnik nalekarput.

ilaussortat mássákut 750-iúput, igdlokarfingme inokutigít amerdlássusiatut amerdlatigingajagd lutik, nunakarfigne savautekarfingnilo ilarssortausstut taimatut ilaussortanut ilagíkutaavdluarput.

1972-ime upernâkut KGH pivdlugo isumaliûtigssissutip sarkúmernerata kingornagut, taimane sujúnersûtiginekar-mat KGH-p igdlokarfingne niuvertarfê brugsforeninginit tigujuartuârnekásassut, sujulerssuissut jánuârime 1973 ministeriamut sâgfigingnigput okautigalugo brugsforeningip sujúnersûtigigâ KGH-p niuvertarfik nerissagssaerniarfine matúsagâ taimailivdlune kimatsiartuâr-nigssane autdlartitdlugo.

KGH-p niuvertarfiata atortugssaer-niarfiup nerissagssaerniarfikumut nûgti-

nerme kuerssuagssailexinek migdlisísinaugaluarpâ nâlagauvfiuvdlo akigssaijautigísinaussai migdlisínekásagaluardlutik.

ãma sule tássa ukiut áipât avigdlogo utarkerêraluardlune brugsforeninge sule akíssutisisimángilax.

Sisimiune *brugsen Sisimiut* autdlarnernekarpoK 1967-ime októberime. autdlarnerkámíardlune ministeriamut sâgfigingníssutekarpoK aperkutigalugo KGH-p nangmineK tigôraivdlune niuvertarfiata tigunekarsínauneranik sûtldlo piomassaunersut pâsiniardlugit, taimáitokarpát.

pekátigitldlogo pâsiniarnekarput nangmineK niuvertarfiutitârsínauneranut periarfigssat. taimailiornerme isumaginekarpoK taimatut autdlartitsinerme periarfigssat ingmingnut nalerkiúniardlugit.

1970-ime sule ministeriamíngânít akíssutekartokángingmat niuvertarfigdlo pekutaerniarfik piórêrsok pisiarinekarsínãngormat 1970-ime avgustime nangmineK niuvertarfiutekardlutik autdlartíput.

ukiume sujugdlerme nautsorssûtiginekarsimavok 1,5 mill. kr.-t migssãne nalingnik tunissakarnigssak, taimáitok tunissat nalinge 3,6 mill. kr.-úput, sivnekartôrdluakutsôrdlutik. mánáKut brugsforeninge ukiumut 7 mill. kr.-t migssingisa nalinginut tunissakartarpoK. ilaussortat amerdlássusiat 740-uvok, igdlokarfingme inokutigít 80 %-iata migssã.

brugsforeningip niuvertarfik peKutailo pisiarisimavai Kalâtdlit-nunãne aningausserivít ilãnit FDB-mitdlo aningaussanik atordlune. kingornatigut niu-

vertarfik agdlilernekarsimavok inûtigssarsiu tekarnermut túngassunik atorniarfarfingmit, aningausserivingmitdlo atordlune, nangminerdlo ilevkârsimassanik aningaussanik.

brugsen Sisimiut-p tungânít pâseru-sungnekartuaraluarpok KGH-p niuvertarfianik tigusísagãine sût piomassarinekarnersut, nauk taimailiornigssak sujugdlermertutdle kajumiginekartigiungnaerêraluartok ímaka.

Ausiangne *brugsen Ausiit* autdlarnernekarpoK 1967-ime májime. sujuler-suisut ministeria sâgfigingníssutekarfigisimavât KGH-p niuvertarfia nerissagssaerniarfik tigúsagãine sût periarfigssaunersut. agdlagfigekatigítarêrníKut ministeriap ortúparime 1968-ime nalunaerutigã brugsforeningip KGH-p tigúmissainik tigusísinauneranik aperkut unigtíkatdlarnekarssimassok pilersuerner-mik KGH-vdlo sujunigssãnik ârkigssüssinígssamik ersserkingnerussunik erkarsautaussut utarkimârnekardtlásangmata. ministeriap nalunaerutigã ârkigssüssinígssamik erkarsautiginekartut utarkiumángíKuníKut Manítsumisutdle brugsforeningimik autdlartitsisínaussut ministeriavdlo tungâníngânít taimatut ârkínígssamut ikiornekarssínaussut.

tamatuma kingorna brugsforeningip nangmineK niuvertarfiutigssaminik sanatitsinígssamut periarfiúsínaussut misigssulerpai. igdluliorfiúsínaussunik pigssarsiniarneK kinguartôrtitsivok, ãmalo aningaussanik nãmagtunik atorniagkanik pigssarsiniarneK ajornakusôrutekardlune KGH-p pilerssârutai tusarêrsimatínagit. ímaka K'akortume brugsforeningime ukiume sujugdlerme ajornartorsiutaussut

Ausiait pivdlugit aulajangîniarnerme súniutekarsimasínáuput.

1971-ime periarfigssarsinekarpoк niuvertarfigik nutâk nangminerssortumit sanatînekarsimassok pisiarinekarsínãngor-mat. aningaussat atugagssat nãmagtînekarput, jûnimilo 1971-ime brugsen Ausiait nangminek niuvertarfiutiminik angmaivdlune.

ukiune sujugdlerme 4 mill. kr.-t migssáine nalilingnik tunissakarnigssak nautsorssûtiginekarsimavok, taimáitok 4,5 mill. kr.-t nalinginut tunissinekarpoк, mãnalo tunissat nalinge 7 mill. kr.-t nalinge kãngersimavdlugit. ilaussortat amerdlássusiat 750-iuvok, igdloxarfingme inokutigît amerdlássusiat 90 %-iata migssã.

tunissat amerdlasiartuínarneráne, taimalo akugtutigissumik Ausiangnut umirarssuarnik pajugtokartartitdlugo malungnarsilertortorujugssúvok brugsforeninge kuerssuakípatdlãrtok. taimáitumik mássákut misigssornekarput agdli-lerinigssamat periarfiusínaussut nutãmigdlûnît igdlutaliorsínaunigssak. taimatut agdli-lerinigssak erkarsautigititdlugo pissariakásaok KGH-p sujunigssame igdloxarfingme niuvertarfigtigut kanok pilerssãrutekartitaunera pâsingnigfigísavdlugo.

taimáitumik brugsforeninge fipruãrime 1974-ime ministêriamut agdlagakarfigsimavok tusarniaivdlune KGH-p iluane ukiune tugdlerne tatdlimane sût pilerssãrutaunersut, pâsiniardlugulo nãlagauvfiup niuvertarfiutiminik asôrússiartuárnine autdlartínialíngínerã KGH-p nerissagssaerniarfia matuvdlugo brugsforeninge angisûmik niuvertarfigtãsapat. brugsforeninge tamatumínga nerior-

ssornekarsínaugaluarpai niuvertarfigmik kuerssuarmigdlo sanatitsinigssamat atugagssanik aningaussanik taorsigagssarsiniarneк ajornãngínerúsagaluarpok. KGH-p kuerssui- tigusissugssarsisínau-galuarpai niuvertarfignigdlo asôrússiartuárnine autdlartísínaugaluardlugo.

ministeriap ukiutdle tatdlimat matuma sujornatigut brugsforeninge nalunaerfigerêrmago KGH-p pilersuinerme ingmíkôrtortãta sujunigssã pivdlugo ârkingssûssinigssamik brugsen Ausiait-p tungânit neriûtiginekaleraluarpoк ernînãrtumik akíssutisinigssak.

Pãmiune *brugsen Pãmiut* autdlarnernekarpoк ortúparime 1967.

autdlarníngínerme atautsimîtitaliap sulekatigígsugssaliap KGH sãgfigingnissutekarfigisimavã KGH-mit niuvertarfigik pilerssãrusiarinekarsimassok tigusínausoralugo aperkutekarfigalugo. taimãingípat aperkutiginekarpoк KGH-p nangminek tigôraivdlune niuvertarfiutã pioreksok periarfigssakarnersok. autdlarnêrîtsiarnerme ministeriamíngânît akíssutisinekarpoк nalunaerutigalugo aperkut misigssorniardlugo uterfigerkingnekarumãrtordlo.

aprîlime 1969 ministeriamíngânît nalunaerutiginekarpoк KGH-p niuvertarfiliorfiginiagaralua brugsforeningip tigusínaugã ínersûtigalugulo KGH-p sanatitsinigssãnut atugagssãngortitausimassûgaluit pekatigígfingmut nûngnekáinássa-ssut inûtigssarsiu- tekarnermut túngassuti- gut taorsigagssarsiatut. KGH Pãmiune ingerdlatsínaratdlãsaok, avdlángûteka- rane.

autdlarkáumut brugsforeningip KGH-mut pilerssãrusiausimassok akisugalugo

nalerkutíngitsutudlo issigalugo nággá-
raluarpá. brugsforeningip ersíssutigiga-
miuk KGH avdlángûtekarane ingerdlat-
sínásagpat akígssaijautit matusínaungit-
soralugit. taimáitumik misígssornekaler-
put niuvertarfingmik mingnerussumik
sanatitsinigssamut igdlokarfiup iláne
avdlame periarfiusínaussut, taimaitínar-
tariakardlugítaordle.

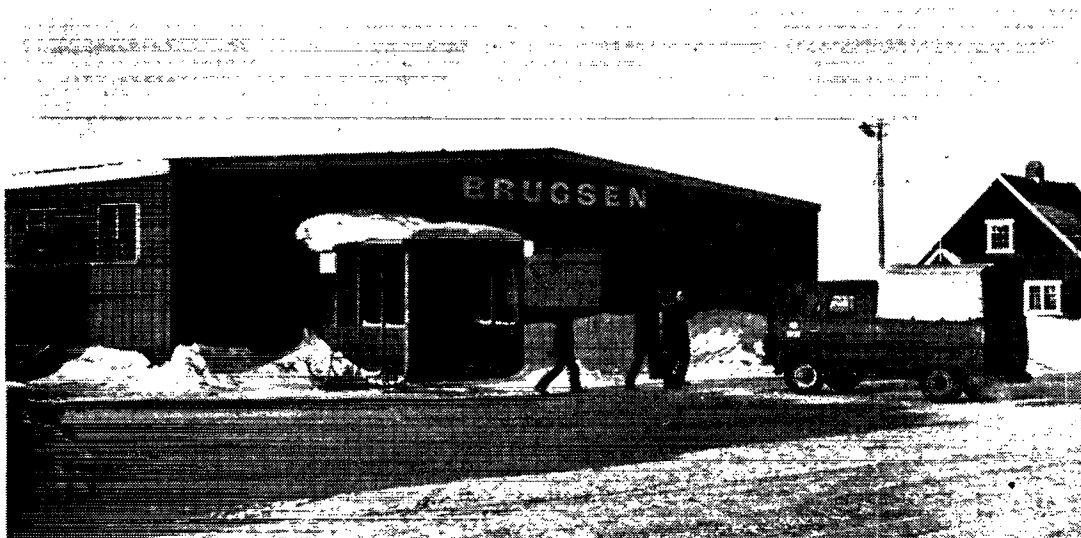
ministeria isumakatiginiarnekar-
kilerpok KGH-mut nautsorssüssausimassok
niuvertarfiliorfigssak tiguniarnardlugo,
igdliortiternermilo udvalge kínutekar-
figinekarldlune niuvertarfiliorfigssak pi-
niardlugo. kínutekautaugaluak nággár-
nekarpok túngaviginekarldlune niuver-
tarfiliorfigssak táuna KGH-mut íni-
mingnerígausimangmat. pekatigígfiup
periarfigssausínaussut avdlat sâgkaluar-
pai taimaitínartariakardlugitdlo isuma-
katigîngniarkingnerne ardlalingne nâ-
magsinekarmat pekatigígfiup niuvertar-

filiorfigssak písagâ inûtígssarsiutekar-
nermutdlo túngassutigut taorsigagssarsi-
niartarfingmit taorsigagssarsisínauner-
mik akuerinekarldlune.

tauva brugsforeninge 1969-ime niu-
vertarfiliortitsisínângorpok naluvdlugo
KGH-p niuvertarfê kanok piniarnekar-
nersut, taimáitumik pilerssârutaugaluar-
tumit mingnerussumik niuvertarfígssa-
liornekarpok.

kisiáne brugsforeningip KGH-p nang-
minek tigôraivdlune niuvertarfiutânik
tigusiniardlune kínutekáune nutângortí-
simavâ, átartorniardlugo, 1972-imilo
mâjime ministeriap nalunaerutigâ píssu-
sigssamisôrsorigigtik brugsforeningip
KGH-p nerissagssaerniarfia átartúsag-
pago pekatigígfiup nangminek niuver-
tarfiutâta atulernigssâta tungânut.

isumakatigîngniarnekalerpok, 1973-
imilo fipruârime pekatigígfiup KGH-p
niuvertarfiutâ tiguvâ.

*Brugsen Ausiait i Egedesminde.
Ausiangne brugsen Ausiait.*

brugsforeningime ilaussortat aulajangîniardlutik atautsimîneráne 1972-ime nûvimparime isumakatigîngîssutigineka-kaok nangminek igdlûtigssap inernigssânut ukioK atauserdlnîit amigartok KGH-p niuvertarfiutânîk tigusinerup kanok píssusigssamisôrtiginera.

taissisitsinermile tigusinigssamut isumakataussut amerdlanerúput. túngaviginiarnekartut pingârnerit ilagât taimailivdlune KGH-p niuvertarfiutâ brugsforeninge nangminek igdlûtiminut nugterpat matutînekarsínaungmat. taimailivdlune K'akortume brugsforeningime misiginekarsimassok píngitsôrnekarpok.

1973-ime avgustime brugsforeninge nangminek niuvertarfiutiminut nugterpok. KGH-p atortugssanîk, atissagssanîk, isigkatigut atissagssanîk pekutinigdlo niorkutekarnine niuvertarfingme nupartigkame ingerdlatînarpâ.

pekatiĝîĝfiup niuvertarfiutitârnermine ukioK sujgdlek niorkutigssat 8 mill. kr.-nik naligdlit tunisimavai iluanârutekangâtsiardlunilo.

ilaussortat amerdlásssusiat mássákut 550-iuvok, igdlokarfingme inokutigît amerdlásssusiata 90 %-iata migssâ.

mássákut *pekatiĝîĝfiit táuko arfinek mardluk* brugsitut nangminerssortüput nangmingnek ingerdlatsissokardlutik ingmingnutdlo aningaussalersordlutik. autdlatîsimáput ássigîngitsorujugssuanîk túngavekardlutik, aningaussalersimáput Kalâtdlit-nunâne píssutsit nalinginaussut atordlugit inûtigssarsiutekarnermut túngassunîk taorsigagssarsiniartarfingmit Kalâtdlit-nunânîlo aningausserivngnit taorsigagssarsivdlutik. kavsikátanguáinait FDB-mit aningaussanîk

atorsimáput, FDB-le ardlalingne kularnaerkusissuinartut atortarsimavdlune, taorsigagssarsinerne átartornernîlo.

pingasune, brugsforeningip KGH-p píssugssauvfê tigugângagit, igdlokarfingme kommunalbestyrelse aperinekar-kârtarsimavok inersüssissarsimavdlunilo. átartornernit tamatigut aningaussanîk akuerssissartunit udvalgimit akuerinekar-kârtariakartarsimáput, taimáitumigdlo pâmârunekartarsimavdlutik. pekatiĝîĝfiit sujulerssuissue ukiúkûtârtumik ilaussortat aulajangîssugssamik atautsimîtarnerine kinigaussartut inuiakatiĝingne ingmîkôrtunit tamanit píssússarput, atorfigdlitdle kinernekarajungnerussut tássaussardlutik ilîniartitsissut palasitdlo, sujulerssuissune atausiakâĝínarne kavdlunât ilaussortat atausikârtut kinernekartarput. sujulerssuissune tamane ilaussortángortínekartarput igdlokarfingme kommunalbestyrelsimut ilaussortat, amerdlanernîlo, ímakalûnît tamane sujulerssuissunut ilaussortángortínekartardlutik ningiut arnat pekatiĝîĝfiine ilaussortausst.

pekatiĝîĝfiit niuvertarfekángitsut.

táukua arfinek mardluk taerîĝkavta brugsit saniatigut sule pekatiĝîĝfiit taddimat autdlarnernekarsimáput.

Narssame 1967-imile, taimane ministeriamut sâgfigingníssutekarsimavdlutik KGH-p niuvertarfianîk tigusisínau-nermut periarfigssanîk pâsiniaivdlutik, sule aulajangînermik pekatiĝîĝfingmut tutsiútokarsimángilak.

1972-ime K'ekertarssuarme *brugsen K'ekertarssuak* autdlarnernekarpok, taimatutdlo âma sâgfigingníssutekarsimavok.

1973-ime K'asigiánguane *brugsen K'asigiánguit* autdlarnernekarpoK, áma taimatut sâgfigingnissutekarsimavok.

1974-ime Ilulíssane *brugsen Ilulíssat* autdlarnernekarpoK. tássane pekatigígfiup kigsautigâ nangminerissaminik niuvertarfingmik autdlarnígssamik periarfiúsínaussut misigssorniardlugit ámalok KGH-p niuvertarfiutâta tigunigssânut píumassarínekartut súnersut, naggatârutaussumik aulajangíngínerme. malungnarpoK igdlokarfingne pingasune utarkimârkârníarnekartok *brugsen Aulisíait* kanok ingerdlanersok pâsiniardlugo nangminek pekatigígfigingmik autdlarnísíane.

nunakarfigme *Arsungme* 1974-ime brugsforeningimik autdlarníssokarsimavok, Kangâtsiamílo brugsforeningimik autdlarnígssamik pílerssârutekarpoK.

mássákut kanok píssokásava?

brugsforeningit aperkutekáumingnut akíssutisínigssamingnik utarkilôrsimassut neríútigísímagaluarpât KGH-p sujúnigssânik isumaliútigssíssut ersserkingnerussamik nalunaerutigssíjumârtok. jánuârimé 1972-ime grônlandsrádíp ínersússutigâ ílátigut isumaliútigssíssutíp sujúnersútigíssâ, tássa KGH-p igdlokarfingne niuvertarfê kalâtdlit brugsforeningísa tigujartuásagait. ukíok tamána landsrádíp tamána tapersersorpâ sujúnersútigalugulo igdlokarfingne niuvertarfít pívdlugit udvalgíliortokásassok túníússiartuárnigssak píarêrsarníardlugo. pekatigítidlugok ínersútigínekarpok ministeríame udvalgíliortokásassok túníússiartuárnigssamik malígtaríssagssaliortugssamik tigusiniardlutígdlo kínutekartunik isumagingnígtartugssamik.

udvalge táuna – „Detailudvalget“ – pílersínekarpok jánuârimé 1973 ílátigutdlo sulíagssarílerdlugo uparuartúsavdlugit túníússínerít sût kínguneríumârneráit, KGH-mut Kalâtdlit-nunânígdlo pílersuínernmut tamarmut. mássákut Kalâtdlit-nunâne brugsit udvalgíp sulíaisa ínernígssáit utarkívait.

ersserkígsartaríakarpoK sule polítíkí-
kut aulajangívígsumík aulajangíssokarsímángíngmat KGH-p niuvertarfê túníúnekásanersut matunekásanersutdlúnít, nauk túníússínek ígdlokarfingne píngasune písimagaluartok. isumaliútigssíssutíp sujúnersútít píngasuínáit sarkúmiúsí-
maváí landsrádíp grônlandsrádivdlo ínersútígíssáit, aulajangersumígdlo aulajangersagakángílak. ajornartorsíutít ukí-
une arfínek mardlungajangne ajornartorsíutígínekartut taígonnekartut, aperkutekautínut aulajangígígsanutdlo akíssutisínígssanutdlo túngassut ímaka ministeríap atorfíligtáínut súkáípatdlámík sulíaríngnígtarnermut kínguarsáissarnermutdlo mállárutítút íssíkokarsínaugaluarput. taimatut íssígíssaríakángítídlát, táínekarneránutdlo píssutauvok takutíniardlugo íláne kanok ajornakusórtarsímatígíssok erssersíniardlugulo Kalâtdlit-nunâne brugsforeningit autdlartínekar-
tartut perkígsârdlune sívísúmígdlo píarêrsardluarkârdlune.

brugsforeningit autdlartínermíngne tamatunalo kíngorna ígdlokarfingne tamane kómmunábestýrelsínít pâsínekar-
dluardlutígdlo íkíorníarnekar-
dluartarsímáput ámalok Kalâtdlit-nunâne píssortáí-
nít tamánít, ínútígssarsíutekarnermut túngassúník íkíorsíssarfíngmít Kalâtdlit-nunânílo aníngausserívíngnít, táuko pílersínekarmata.

isumaliokatigîgsitat, atautsimîtitaliatdlo 1946-p kingorna pilersînekartut tamarmik pigingnekatigîgdline ingerdlatsekakatigîgffit Kalâtdlit-nunâne atorsînausutut taisimavait.

sivisûmik ersserkigsumik pâsisînekásanane tusarsîssarnerit pivdlugit agssuardliutekásagáine ássuardliutit tugtítaria-kásáput ministerînut taortigîáutunut partînut ássigîngitsúkûtânut atassunut, politikerinutdlo taortigîautdlutik kinigaussartunut, kalâtdlinut kavdlunânutdlo Kalâtdlit-nunânut ministerekarfingme KGH-milo atorfilîngnut ersserkigsunik aulajangigkanik maligtarissaliüssissarsimángingmata suliniarnermingne túngavigisînaussáinik.

amigautiginekartut tássa politikîkut aulajangigkat politikerinutdlo kinigkanit aulajangigagssat.

malungnarpok Kalâtdlit-nunâne brugsforeningit sulíagssarsuit pingártut kommûnit nangminerssornerulernigssânut túngassut, nangminerssornerulernigssap akilerârutigssatdlo akornâne puigugausimassut.

tamáko tamarmik ingerdlánekarneráne Kalâtdlit-nunâne brugsforeningit igdlokarfingne inuiakatigîngne pilersuinnermilo ilángorsimáput pingártut.

mássácut brugsforeningit arfinek mardluk táuko autdlarerêrsut atautsimut katitdlutik tunissarpait 70 mill. kr.-ngajangnik naligdlit – KGH-p igdlokarfingne táukunane tunissartagáinî angnertunerussut. atautsimut kátutdlutik inokutigîngnik 5.300-nik ilaussortakarpait, katitdlugit inokutigît tamarmik 85 %-ê. niuvertarfekarpait igdlokarfingne Kalâtdlit-nunâne inuit katitdlugit agfaisa najugakarfine.

kalâtdlit 120-t sulíssorait, táukunánga 12 ilíniartúvdlutik.

ukiup úma sujuliane 700.000 kr.-t migssait avgonersiatut (dividendetut) avguáupait, atautsimutdlo kátutdlutik nangmingnek aningaussautitik 5 mill. kr. sivnerdlugit ilevkârsimavdlugit.

ukiune kuline brugsforeningit arfinek mardluk tássa angusimassait, táukunánga mardluk ukiune kuline atasimavdlutik, atausek ukiune tatdlimane, mardluk ukiune sisamane, atausek ukiune pingasune, atauserdlo ukiut áipât avigdlugo.

táukunánga arfinek mardlungnit pingasuínait KGH-p pissugssauvfê tigusimavait. erkarsautigeriaruk KGH-p brugsforeningitdlo atausiákât sulinerisa isumaliûtigivdluagkamik ikiokatigîgsînekalarunik angussat ajúngigtigisimásínáussuserigalue, tamánale ímaka ukiune tugdlerne kuline pisínauvok.

nuna tamákerdlugo kátuvfiat.

marsime 1972-ime Nûngme Kalâtdlit-nunâne brugsforeningit sujuligtaissue tamarmik atautsimîput brugsen Ausiáit-p isumagssarsîâ maligdlugo. sujunertarinekarpok ingminut pâsisitsekatingîngnigssak, KGH-p sujunigssânîk isumaliûtigssîssut sarkúmerkâmersok pivdlugo.

sujuligtaissut isumaliûtigssîssut perêrsimavât okausekausiordlutigdlo isumaliûtigssîssutip ilai brugsinut túngássutekartut pivdlugit Kalâtdlit-nunâne brugsforeningit isumait nalunaerdlugit. atautsimînerme isumakatigîssutiginekarpok atautsimôrdlune pekatingîgfingmik autdarnîniardlune pekatingîgffitdlo atautsiákât akuerssârêrneratigut „Kalâtdlit-

KGH's butik i Frederikshåb, der i februar 1973 blev lejet af Brugsen Pamiut. Pâmiune KGH-p niuvertarfiutâ fiþruârime 1973 brugsen Pâmiut-mit ártortonekartok.

nunâne Pigingnekatiġt Kátuvfiat“ autdlarnernekarpok. isumakatiġssutiginekarpok kátuvfik brugsforeningináungit-sunútaok angmassariakartok, taimalivdlune kalâtdlit pigingnekatiġfînút tamanút sâġfigssaussariakardlune.

Pigingnekatiġt Kátuvfiat ministeriamit udvalgimit pilersínekartume „Detailudvalgime“ mardlungnik sivníssokaleropok, tássane áma landsráde, KGH-p ministeriavdlo saniatigut sivníssokardlune.

kátuvfiup kursusekartísimavai sujulerssuissunút ilaussortat igdlokarfingnit nunakarfingnitdlo aggersut pigingnekati-

ġigdlune autdlarníniardlutik piarêrsautekartunik ilakartitdlugit.

tainekartut saniatigut pilerssârutiginekarpok avísekalernigssak, misilingniarnekarpordlo aningaussanik nâmagtunik pigssarsiniarnigssak pekatiġfingnut ilaussortaussunút konsulentekalernigssak, táuna áma pingârtumik nunakarfingne autdlarnersainiartunút ilitsersuissartúsangmat.

nunakarfingne.

brugsforeningit KGH-p igdlokarfingne niuvertarfínik tigusiartuársínau-

nigssât okatdlisiginekartitdlugo sarkúmiúnekarsimavok brugsforeningip āma nunakarfinnik igdlokarfingnit pilersortarialingnik pilersuinek tigussariaakara-luarā. āma sarkúmiúnekarsimavok niorkutigssat akê igdlokarfingne nunakarfinnilo ássigígtariakartut nunakarfit ilaisa pilersornekarnerine akigssaijautit ilāne angnertunerussaraluarpatalūnít. taimáitumik piunassarigáine igdlokarfingme brugsforeningip āma nunakarfingne niuvertarfít tigúsagai, taimailiornerup nunakarfinnik pilersuinerme ajornartorsiutit *iluarsísángilai*, taimâgdldle KGH-mít brugsforeningimut *nîgtînésavdlugit*, táunalo nálagauvfiup aningaussautekarfianit amigartôrutigisínaussaminut matussissigssakángilak.

Kalâtdlit-nunāne brugsforeningit nalunaersimáput nunakarfingne brugsforeninginik autdlartitsiniartokalerpat ikiúsínauvdlutik, pekatigititdlugule nalunarsimavdlutik taimaliortut pekatigígfigtut nangminerssortússariaakartut nangmingnek sujulerssuissokardlutik aningaussatigutdlo nangmingnek ingerdlavdlutik.

pissortat tungānít nunakarfiup pilersugauneranut tapíssutekartarpat akit igdlokarfingmisutdle ítiniardlugit taimatut tapíssut nunakarfiup pinekartup brugsforeningianut túniúnekartariakarpok avdlanūngitsox.

brugsforeningit mássákut atarêsut neriorssuisimáput igdlokarfiup atautsip nunakarfiuvdlo atautsip brugsforeningê sulekatigígsíniardlugit sujúnersútigisimavdlugulo Nanortalingme Pâmiunilūnít taimatut misilínekásassok avdlane ímaka atornekarsínaussunik pâsissakarniardlune.

nunakarfingne brugsforeninginik

ingerdlatsinek 1974-ime marsip autdlarkautānít akikínerulersugssauvok, taimanernít usinik nagsiússinek igdlokarfingnut nunakarfingnutdlo ássigílersugssaungmat, Danmarkimít nagsiússane. sujornatigut igdlokarfingmít nukarfingmut ingerdlatitsinek ingmíkut akilerkingnekartarpok, sulíle taimáitarpok Kalâtdlit-nunāne kommūnip iluane igdlokarfingmít nunakarfingmut nagsiússiniarāine.

ajornarungnángilak árkigssússísvadlune imatut ajornarungnaersitdlugo tapíssutaussartut ilait uvdlumíkut KGH-mut nunakarfingne niuvertarfiutekarneranut túniúnekartartut nunakarfiup brugsforeningianut túniútásavdlugit.

pissortat tungānít suliagssak pingāru-tekartok tássáusaok nunakarfit igdlokarfítldlo akornāne angatdlássisitsinek sikunik silamigdlo akornutekartaraluar-dlune ingerdláinarsínaussok atatínásavdlugo. aperkutiginekartarpok nunakarfinnik pilersuinek kia tigujumārnerā KGH-p niuvertarfine matugpago.

akíssutigssak tássáusagunarpok nunakarfiup inuisa, sôruname nunakarfingmingnut pilersuinermik ingerdlatakartok pekatigalugo.

kiname nunakarfiup pinekartup pissariakartitainik nalúngínerunerpa nunakarfiup nangminek inuíníngānít.

sôruname nunakarfingne brugsforeninginik autdlarnersainigssak „kulānít“ aulajangigagssáungilak, píngítsôrane nunakarfiup inue sulekatigalugit imalūnít isumakatigerkârdlugit pissariaakarpok. āma kommunalbestyrelsit atausiákât akornāne sulekatigíngnekartariakarpok, ímaka tamatumūna pissortat tungānít tapíssutaúsínaussunik avguáussinigssak

sujulerssorsínáusangmássuk, nunakar-
fingne nunakarfiup igdlokarfiuvdlo ilu-
áne akit ássigîgtariakarfíne.

kulárnángitsumik periusigssakaruná-
ngilak sunut tamanut námáututut taine-
karsínaussumik, ajornartorsiutitdle taku-
juminarnerulersarput kommûnimît kom-
mûnimut issigigáine, âmalo námagsíssu-
tigssât igdlokarfingne nunakarfingnilû-
nît pinekartumîkângat.

âma ínugtaussunut pâsiuminarneru-
ssarpok, sôrdlo K'akortume nunakar-
fingnik pilersuinek iluarsisínaugáine pe-
katigititdlugulo imalûnît kingunínguati-
gut periausex táuna atordlugo Thulime
Tunumilûnît suliajssat suliarinialísav-
dlugit.

sujunigssame.

brugsforeningit táuko sule niuvertar-
fiutekalíngitsut neriugput ernínak tusar-
sínaujumârdlutik KGH-p niuvertarfê
kanok piniarnekarnersut. kanok sivísuti-
gissumik utarkísanersut akiuminaitsûvok,
ímakalûnîme ilait KGH saniorkutînar-
dlugo autdlartitsísáput, sôrdlume av-
dlane taimaliortokartartok.

inuit ilait isumakartarput igdlokar-
fingme atautsime brugsforeningekardlu-
nilo KGH niuvertarfekarângat ajortok,
niuvertarfiutigdlit táuko ássigîngmik su-
junertakarmata tássa ínugtaussut sapí-
ngisamik niorkutigssanik pitsaunerpânik
sapíngisamigdlo akikínerpânik pisiagssa-
kartikumavdlugit, ardláinâtdlûnîtdlo pi-
gingnigtumut sivnekartôrutinik túniússa-
kartugssaunane.

KGH-vdle ingerdlatsinerea uygûna
iluatingnautekartínekartarpok inuiakati-
gît KGH-p ingerdlatsinera akugsínaung-
mássúk avdlángorartísinauvdlugulo, nâ-

lagauvfiup KGH pigingmago ingerdlat-
dlugulo. KGH inuiakati-gît piunassarig-
pássuk amigartôrutekardlune ingerdlat-
sisínauvok imalûnît tapíssutitigut, sôrd-
dlume taima tainekartartut, inuiakati-
gîngne isertitanit avdlanit akiligagssanik.

inuiakati-gît kinigaisa KGH akutdlu-
gulo sujulerssorsínaunerât mâne uvanga
nautsorssúsángilara.

KGH-p ingerdlatsinera Kalâtdlit-
nunânilo brugsforeningit ingerdlatsinerat
ássigîngitsorujugssûput. KGH-me aula-
jangigagssat pingârtut tamarmik pissor-
takarfingme Københavnimîtume aula-
jangernekartarput, brugsforeningimile
igdlokarfingne atausiákânit sujulerssui-
ssunit aulajangernekartardlutik.

sôruname brugsforeningit kanok ítû-
ssusiata igdlokarfiup najugarinekartup
kanok ítûssusia maligtarissugssauvâ ig-
dlokarfiuvdlo pinekartup ineriartorne-
rata kanok íssusia. igdlokarfingme ínug-
taussut aningaussarsiornerat âpariarpat
brugsforeninge aningaussatigut ajorna-
kusôrtorsiutekalísaok. brugsforeninge
âma aningaussarsiornerme piunassarine-
kartunut malingnigtariakarpok igdlûti-
nut, niorkutigssanut il. il. akigssakaru-
mavdlune, taorsigagssarsiat erniait kag-
fariarpata brugsforeningip sivnekartô-
rutigssai migdlísáput, brugsforeningilo
sivikitsuínarmik amigartôrutekakâtâr-
dlune matussariakalersínauvok.

brugsforeninge nangminerissaminik
aningaussanik sitdlímatekalersimassok
ingerdlananrdliornerme brugsforeningi-
mit autdlarnerkâmit aningaussanik pi-
ssariakartitaminik atortariakartumit ani-
guivdluarnerusínauvok.

aperkutaugunarpok inuiakati-gît kanok
sivisutigissumik akuerijuásanerât inûtig-

Bestyrelsen for Grønlandske Andelsforeningers Landsforening. Fra venstre Hans Janussen, Godthåb, Marie Heilmann, Sukkertoppen, og Peter J. Mathiassen, Holsteinsborg, der er formand for bestyrelsen. Kalâtdlit Pigingnekatigît Kátuvfiata (KÁPIKAT-ip) sujulerssuissue. sámardlernit: Hans Janussen, Nák, Marie Heilmann, Maniisok, Peter J. Mathiassen-ilo, Sisimiut, sujuligtaissúsox.

ssarsiu tekarnermut túngassunik taorsigagssarsiniartarfíkut nálagaufiup aningaussat taorsigagssarsiatut túniútásagai, sórdlo brugsforeninginut, pekatigititdlugo nálagaufík táunarpiak KGH avkutigalugo ingerdlatsísagune taorsigagssarsisitaminut unangmigdlertumik.

ungasingnerussumut íssigalune nautsorssútigissariakarpok KGH-p igdlokarfingne kingusingnerussúkutdlo nunakarfingne niuvertarfingnik ingerdlatsinine asôrúkiartuásagâ. ukiorpagssuitdle ingerdlajumârput KGH-p niuvertarfiata kingugdlerpâp matunigssâta tungânut, taimailissokásagpat. sule Kalâtdlit-nunâta ilâne uvdlumíkut nalúngínekartunik pekârpok inuiakatingíngnut sulíagssaussumik íngtaussut ikiortariakardlugit niorkutigssanik pajgtásavdlugit pisiatik Kalâtdlit-nunâne avdlanit angnerussumik pisiatik akilerkunagit.

brugsforeningit saniatigut âma niork-

utigssiorfingnik mingnerussunik pigingnekatigígdline ingerdlássaussunik autdlarníssokarsimavok, âma mardlugsungne ingnâtdlagíssiorfingnik.

tamatuma ukiune aggersune angnerussumik ingerdlatsinekalersugssaugunarpok, pingârtumik nunakarfingne.

inútigssarsiu tekarnermut túngassunik udvalgime misiligutigalugo nunakarfingnut pigingnekatigíngnutdlo konsulentimik pilersitsinekarsimavok nunakarfingne sokutigissakartume ikiuissartugssamik.

1974-ime inatsissartut aulajangersimavât inatsit, tássûna nálagaufík imekarfiliorniartunut ingnâtdlagíssiorfiliarniartunut, niorkutigssiorfiliorniartunutdlo tapíssutekarsínângortitdlugo nunakarfingne. táuna nunakarfít sujunigssâne periarfigssanik nutârdluínarnik kingunekarsínauvok.